

vare ledsagede af meget udførlige Motiver, som jeg gaar ud fra, at det høje Tings Medlemmer forlængst have gjort sig bekendte med. Dernæst have Lovforslagene gennemgaaet en udførlig Behandling, ikke alene i det andet Ting, men i Pressen og i Pjeecer. Ja, der har været afholdt en Række Møder trindt omkring i Landet, endogsaa store Møder, hvor Lovforslagene have faaet megen Tilslutning. Jeg skal, som sagt, derfor ikke indlede denne Sags Behandling med at redegøre for Lovforslagenes Enkeltheder, men derimod fremsætte nogle mere almindelige Betragtninger i Anledning af de her forelagte kirkelige Lovforslag. Først vil jeg da gøre opmærksom paa, at Forslaget til Lov om Oprettelse af Menighedsraad nu er vedtaget ikke alene af Folketinget, men ogsaa af Danmarks Landsting, ganske vist ikke saaledes at forstaa, at det er vedtaget i enslydende Skikkelse eller i samme Samling, der ligger desværre 42 Aar mellem, at de to Ting have vedtaget dette Forslag. Men i Aaret 1860 vedtog det daværende Landsting Forslag til Lov om Oprettelse af Menighedsraad, et Lovforslag, som ikke blev ført igennem i Folketinget. Det var i og for sig naturligt, at det blev Landstinget, der først vedtog et saadant Lovforslag; thi vil man medvirke til Bevarelsen af vor Folkekirke, da maa man gaa med til en Organisation af Sognemenighederne, saaledes at de faa Indflydelse paa Styrelsen af Kirkens Anliggender og paa Valget af Præster. Det var derfor i og for sig naturligt, at det blev Landstinget, som først vedtog et saadant Lovforslag, da man maa gaa ud fra, at dette Ting altid vil holde paa mere konservative Betragtninger end Folketinget. Jeg maa derfor ogsaa gaa ud fra, at de, som fremdeles ville arbejde hen til, at vor Folkekirke kan blive et godt Hjem for et virkelig kristeligt Liv i vort Folk, ogsaa ville arbejde med paa den Organisation af Folkekirken, som det foreliggende Forslag giver Anvisning paa. Jeg skal nu ikke komme ind paa en Sammenligning mellem det Lovforslag, der i sin Tid blev vedtaget af Rigsdagen, og de her foreliggende kirkelige Lovforslag. Historien gentager sig ikke, siger man, Tiderne skifte, og Menneskene skifte, og det er derfor slet ikke til at undres over, at det Lovforslag, som den Gang blev vedtaget, i saa mangt og meget skiller sig fra det her foreliggende Lovforslag. Det er ikke til at undres over, og dog er der Lighed paa eet Punkt og det paa et væsentligt Punkt, ja, paa et Hovedpunkt, idet

der gives Sognemenighederne Ret til at medvirke ved Folkekirkens Bestyrelse og til at deltage i Præstevalg. Paa dette Punkt er Ligheden der. Jeg skal, som sagt, ikke anstille nogen Sammenligning mellem disse Forslag, men jeg skal nævne nogle af de Grundbetragtninger, som bleve fremdragne i Landstinget 1860 af Ordføreren og af den daværende Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Biskop Monrad. Naar jeg fremdrager nogle af disse Betragtninger, gør jeg det saa meget mere, som jeg gaar ud fra, at man ogsaa i det nuværende Landsting vil finde et villigt Øre for konservative Grundsætninger. Jeg haaber, at jeg ikke tager fejl i denne Forudsætning. Dernæst gaar jeg ogsaa ud fra, at det nuværende Landsting vil være med til saadanne Lovforanstaltninger, som kunne bevare Folkekirken. Det har nemlig den nuværende Forfatnings Landsting vist, at det vil, særlig i 1868, da det vedtog Forslag til Lov om Valgmenigheder til Trods for, at dette Lovforslag fremkaldte meget stor Modstand, navnlig blandt Gejstligheden. Desuagtet vedtog Rigsdagen Lovforslaget om Valgmenigheder, der — det tror jeg alle nu, ere enige om — meget har medvirket til at bevare vor Folkekirke. Ordføreren i Landstinget i 1860 ankede meget stærkt over, at Kirken var organiseret fra oven, uden at Menighederne havde nogen Indflydelse. Man havde dannet Kollegier, Konsistorier og Overkonsistorier, sammensatte af gejstlige og Jurister, men Menighederne havde kun faaet Forpligtelser, ingen Rettigheder. Han anførte med megen Styrke en Udtalelse af Philip Jacob Spener, saalydende: „Jeg ser ikke, paa hvilken Maade vi, hvorledes vi end besmykke det, kunne forsvare, at vi have udelukket den tredie Stand (det vil sige Menighederne) fra alle de Pligter, som tilhøre den efter guddommelig Ordning og den første Kirkes Eksempel; der opstaar deraf langt større Ulemper, end der lader sig sige med faa Ord“. Disse Ord, som den daværende Ordfører anførte af Spener, sigte nu ganske vist mere paa den aandelige Side af Kirken end paa den ydre Side, men ogsaa denne sidste tog Ordføreren meget stærkt Hensyn til. Han beklagede stærkt, at Menighederne ogsaa her vare trængte tilbage. „Hvad er der nu at gøre under disse Forhold?“ spurgte han, og han svarede sig selv: „Man maa gaa organiserende og udviklende frem ved Hjælp af det bestaaende. Man maa oprette Menighedsraad“. Han tilføjede: der er to Betragtninger i Kirken, der ere